

dominativa seu paterna esse posset in **Præ-** per impossibile in nullo Prælatorum esset alia
lato ecclesiastico. Si autem intercedat **traditio** propria jurisdictio: nunc autem nunquam
et acceptatio ejus, ac trium votorum, **verum** potest omnino deesse, ut satis explicatum
est statim constitui statum religiosum, **etiamsi** est.

FINIS LIBRI SECUNDI.

INDEX CAPITUM LIBRI TERTII

DE AUCTORE SEU CAUSA EFFICIENTE ET ANTIQUITATE STATUS RELIGIOSI.

- CAP. I.** *Utrum religiosus status sit proprius legis gratiæ, vel etiam ante illam fuerit.*
- CAP. II.** *Utrum religiosus status à Christo ipso fuerit institutus.*
- CAP. III.** *Utrum status religiosus perpetua traditione, et sine interruptione semper in Ecclesia duraverit.*
- CAP. IV.** *Utrum religiosus status in Ecclesiæ exordio ejusdem rationis fuerit cum illo qui nunc est.*
-

LIBER TERTIUS

DE AUCTORE

SEU CAUSA EFFICIENTE RELIGIOSI STATUS,

AC PRÆSERTIM DE EJUS ORIGINE ET ANTIQUITATE.

Explicata natura status religiosi, priusquam de singulis ejus obligationibus ac votis disseramus, dicendum est de primaria causa et origine ejus, et quid in hoc statu in tota antiquitate observatum est; multum enim hoc confert, ut ea, quæ de natura hujus status diximus, amplius declarentur et confirmentur, et ob hanc rationem ab efficiente causa initium sumimus, licet extrinseca videatur. Et præterea, quia de causa finali hujus status satis in duobus libris præcedentibus dictum est, ubi ostendimus perfectionem christianam, ut acquirendam, esse hujus status finem, eaque occasione, quid hæc perfectio sit ostendimus; infra etiam tractando de ingressu religionis, quo fine status hic assumendus sit, ostendimus, et de varietate religionum, et in specie de Societate disputando, finem hunc amplius explicabimus; quamobrem de hac causa, licet præcipua sit, hic plura dicere non est necesse. Materialis autem causa hujus status non sunt nisi homines ipsi, qui statum hunc possunt assumere, de quibus tractantes de ingressu et de professione melius dicemus. Tandem formalis causa non est alia quam ipsa professio, et vota quibus homo religiosus efficitur, ut jura dicunt, et ideo inferius explicanda est. Circa causam autem efficientem advertendum est, aliud esse loqui de statu religionis secundum se, aliud de applicatione ejus (ut sic dicam) ad talem personam; potest enim status religiosus institui, etiamsi

nullus religiosus efficiatur, sicut institutus est status matrimonii antequam contraheretur, et sacramentum instituitur ante usum ejus; institutio enim solum dicit aptitudinem ut in tali vivendi modo possit verus religiosus fieri, qui voluerit; applicatio autem illius vocatur, quando in exercitio aliquis talem statum assumit. Hic ergo non agimus de causa efficiente hujus status, quatenus applicatur ad singulas personas, nam hoc pertinet ad librum de professione religionis, ex quo constabit non esse ibi alias causas quærendas, præter ipsos qui sua voluntate et consensu talem statum assumunt, et eum qui potest et vult oblationem acceptare; est enim ille quidam contractus, qui mutuo consensu contrahentium perficitur, ut dicemus. Agimus ergo de causa instituyente hunc statum, quam inquiremus nunc solum in generali; inde enim facile constabit quid de singulis religionibus dicendum sit, supposita earum varietate, quæ postea etiam explicanda est.

CAPUT I.

UTRUM RELIGIOSUS STATUS SIT PROPRIUS LEGIS GRATIÆ VEL ETIAM ANTE ILLAM FUERIT.

1. *Status religiosus antiquior est statu legis gratiæ.* — Multorum sententia est statum religiosorum antiquiorem esse statu legis gratiæ, cœpisseque vel a tempore legis naturæ in Enos, de quo dicitur, Genes. 4, cœpisse invocare nomen Domini, aliquo, scilicet, specialis religionis cultu, nam communis a principio in primis parentibus, Abel, et aliis fidelibus fuit; vel saltem in tempore legis veteris, vel in Nazaræis, de quorum votis, Numer. 6, mentio fit, vel præcipue in Elia et Eliseo, ac filiis Prophetarum, qui in collegiis habitabant; eorum vero auctorem et fundatorem Hebræi Samuelem faciunt, ut docet Geneb., in Chrono.; et Comestor, in Histor., lib. 4 Reg., cap. 10. Nota, inquit Comest., quod Samuel primo instituit conventus religiosorum jugiter psallentium Domino. Idem confirmatur ex D. Hieronymo, epist. 4 ad Rustic.: *Filii Prophetarum, quos monachos in veteri Testamento legimus, ædificabant sibi casulas prope fluentia Jordanis, etc., et turbis urbium derelictis, polenta, et herbis agrestibus victitabant;* et epistol. 13 ad Paulin.: *Nos autem habeamus propositi nostri (id est, monachatus) principes Paulos, Antonios, Hilariones, Macharios; et ut ad Scripturarum auctoritatem redeam, noster*

princeps Elias, noster Eliseus, nostri filii Prophetarum, etc. Deinde Joannem Baptistam ante tempus legis gratiæ statum hunc professum fuisse, illumque vel instituisse, vel instaurasse, significat Chrysostomus, hom. 1 in Marcum, dicens: *Sicut sacerdotum principes sunt Apostoli, sic monachorum princeps Joannes Baptista est.* Et Hieronymus, epistol. 22 ad Eustoch., de Custod. Virgin.: *Hujus vitæ (scilicet anachoritarum) auctor Paulus, illustrator Antonius, et ut ad superiora conscendam, princeps Joannes Baptista est.* In Vita denique Pauli primi Eremitæ, idem fere repetit. Hinc etiam scripsit Bernar., epist. ad Fratr. de Monte Dei, prope initium: *Sed hæc novitas (loquitur de illorum instituto) non est novella vanitas, res enim est antiquæ religionis perfecte fundata in Christo, pietatis, antiqua hæreditas Ecclesiæ Dei a tempore Prophetarum demonstrata, jamque novæ gratiæ sole creata, in Joanne Baptista instaurata et innovata, ab ipso Domino familiarissime celebrata, et ab ejus discipulis ipso præsentate concupita.* Ad eundem modum de hujus status origine sensit Macar., serm. ad Monachos, ubi Eliæ in veteri lege, Joanni Baptistæ in lege gratiæ, tribuit initium hujus status. Item Cassianus, lib. 1 de Instit. cenob., c. 2, de Elia et Eliseo ait: *Qui in veteri Testamento professionis hujus fundavere primordia.* Principes vero auctoresque Testamenti novi Joannem Baptistam nominat, Petrum, et Paulum. Idem sentit Isidor., libr. 2 de Officiis, cap. 9; Dorotheus, in synopsi Prophetarum¹.

2. *Verisimile videtur ante legem gratiæ fuisse in usu tria vota substantialia religionis.* — Præterea ante legem novam in usu fuisse tria illa vota, in quibus substantia religiosi status consistit, verisimile videtur. Nam etsi ante legem scriptam nihil certi de hac re affirmare possimus, considerata ratione naturali, intelligi potest illum modum vivendi, et Deo serviendi, tunc non defuisse, quia imprimis ritus vivendi, seu consecrandi aliquid per votum Deo, de jure naturæ est, maxime supposita fidei illustratione, ut supra tractatum est. Deinde eodem jure, seu ratione naturali, manifestum est esse optimum viam perfectionis sequi, eamque per mundi abnegationem comparari; cur ergo valde credibile non est, in lege naturæ fuisse plures sanctos viros, qui hanc viam secuti sunt? Etenim si inter Gentiles

¹ Matth. Galenius, de Origine Monast.; Henriq., tom. 2, lib. 12, c. 5, lit. B; Bellarm. 1. 2 de Monach., c. 5.

multi castitatem perpetuam servabant, cur multi fideles non eam Deo devovissent? De Crate illo Thebano Hieronymus refert, epist. 13, propter amorem sapientiæ ingentem auri thesaurum reliquisse; cur ergo propter cœlestem contemplationem non multi sancti terrena omnia illis etiam priscis temporibus despexisse credendum est?

3. *Probatur in lege scripta fuisse castitatis votum.* — Jam vero de tempore legis scriptæ habemus, ad id asserendum, magnum in Scripturis fundamentum, nam per Isaiam 56, Dominus *eunuchos* consolatur, eisque promittit *nomen sempiternum, quod non peribit.* Eunuchi autem ibi non corporaliter, sed spiritualiter intelligendi sunt, de quibus Matth. 19 dicitur: *Eunuchi sunt qui se castraverunt propter regnum cœlorum; castraverunt (inquam) se per castitatis votum, ut supra cum Patribus exposuimus, et ita locum etiam illum Isaiæ antiqui Patres intellexerunt, ut fuit Bellar., 1. 2 de Monach., cap. 9, cui etiam consonat illud Sapient. 3: Felix spado, qui non operatus est per manus suas iniquitatem; nec cogitavit contra Deum nequissima, dabitur enim illi fidei donum electum, et sors in templo Dei acceptatissima.* Ac propterea Damas., lib. 4, cap. 25, virginitatem a multis antiquis Patribus servatam esse dicit.

4. *Probatur fuisse votum obedientiæ et paupertatis.* — De voto etiam obedientiæ in usu fuisse inter Essencs indicat Josephus, lib. 2 de Bello Judaico, cap. 7, et cum constet eos et filios Prophetarum communem vivendi rationem tenuisse in uno corpore seu congregatione, per se statim fit credibile, obedientiam fuisse professos, quia aliter non ordinate nec politice vivere potuissent. Denique de paupertate, quod multi etiam veteres Patres eam coluerint, præsertim Elias, Eliseus, et qui eos imitati sunt, sancti citati sæpe significant, et ad eos alludere videtur Paulus, cum ad Hebr. 11 dicit: *Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis egentes, angustiat, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus et speluncis, et in cavernis terræ;* ubi D. Thomas notat his verbis describi a Paulo mala voluntarie assumpta ab antiquis Patribus ex fide, unde in illo verbo *egentes*, intelligit indicari paupertatem voluntarie assumptam, in quo *præfigurabant*, ait, *statum perfectionis novi Testamenti*, quod etiam dicit generaliter notari in Elia, qui pastus fuit a corvo, et a muliere vidua, etc. Fuit ergo ante legem Evangelicam vera pro-

fessio omnium quæ ad statum religiosum sunt necessaria; ergo et ipse status.

5. *Vera sententia asserit statum religiosum simpliciter, et prout includit omnia, quæ de illius substantia sunt, esse proprium legis gratiæ, antea vero fuisse adumbratum et inchoatum, non vero perfectum.* — Nihilominus existimo perfectionis ac religionis statum absolute et simpliciter, ac prout includit omnia quæ de illius substantiali perfectione sunt, esse proprium legis gratiæ, anteaque fuisse adumbratum, et ex parte inchoatum, non vero perfectum. Hanc sententiam significasse mihi videntur D. Bernardus et D. Thomas locis citatis; ille enim dicit a tempore Prophetarum fuisse hanc vitam præmonstratam, in Joanne Baptista innovatam, ab ipso vero Domino familiarissime celebratam; significans perfectionem ipsam ab illis quidem antiquis Patribus fuisse exercitam, etiam quoad opera consiliorum, statum vero ipsum a Christo Domino fuisse perfectum. Clarius vero D. Thomas, ad Hebr. 11, lec. 8, exponens verba illa, *egentes, angustiat, afflicti*, dicit in priori verbo significari statum voluntariæ paupertatis aliquorum veterum Prophetarum, in quo, inquit, *præfigurabant statum perfectionis novi Testamenti.* De quo Matth. 19: *Si vis perfectus esse, vade, et vende omnia quæ habes.* Sentit ergo D. Thomas hunc statum esse proprium novi Testamenti, olim vero solum fuisse adumbratum. Unde D. Hieronymus, epist. 22 de Custod. Virg., ad Eustoch.: *Alia, inquit, fuit in veteri lege felicitas; ibi dicitur: Beatus qui habet semen in Sion, et domesticos in Jerusalem, etc.; et infra: Paulatim vero incrementum segete, messor immissus est, virgo Elias, Eliseus virgo, virgines multi filii Prophetarum, etc.; et infra: Invenietur ergo in viris tantum hoc continentia donum, et in doloribus jugiter Eca parturiebat. Postquam vero virgo concepit in utero, et peperit nobis puerum, soluta maledictio est, ideoque et ditius virginitatis donum fluxit in feminas, quia cœpit a femina. Statim ut filius Dei ingressus est super terram, novam sibi familiam instituit, ut qui ab Angelis adorabatur in cœlis, haberet Angelos et in terris.* Et infra, quod ad rem maxime spectabat: *Tunc primum auditum est: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me;* quæ verba de vocatione ad statum religiosum Patres intelligunt, præsertim Basilius, in reg. 6, ex fusius disputatis. Ex dictis ergo colligitur religiosus statum, etsi ante Christum fuerit a Patribus an-

tiquis et Prophetis adumbratum, et ex parte inchoatum, illius tamen perfectionem, seu perfectam institutionem, esse propriam legis gratiæ. Quod late etiam ostendunt Hieronymus Platus, lib. 2 de Bono stat. relig., c. 19 et 20; Bellarminus, l. 2 de Monach., cap. 5; Matth. Galenus, de Orig. Monast.; Henriq., tom. 2, lib. 12, capit. 5; Basil. Ponce, q. 3 Scholast., capite secundo.

6. Declaratur autem assertio primo generali ratione, quia tanta perfectio, quanta secum affert religiosus status, debuit in tempus gratiæ reservari. Primo, quia *nihil ad perfectum adduxit lex*, ut Paulus ait, ad Hebr. ; ideo ad Galat. 4, tempus legis veteris appellat tempus infantiae, seu pueritiæ, dicens: *Ita et nos cum essemus parvuli, sub elementis mundi hujus eramus servientes*, etc. Secundo, quia decebat ut, sicut Christus de cælo veniens pro universo mundo, novam legem et abundantiam gratiam attulit, ita etiam intra suam Ecclesiam novam vivendi rationem excellentiori modo ad perfectionem tendentem institueret ac demonstraret. Tertio, quia status perfectionis maxime consistit in sequendo et imitando Christum, propter quod ubicumque ad hunc statum vocat, addit illam vocem, *et sequatur me*; ubi Hieronymus: *Quod proprium (inquit) Apostolorum est, atque credentium*; et de Petro dicente: *Ecce nos reliquimus omnia*, inquit, *jungit quod perfectum est, scilicet, et secuti sumus te*; ergo expediebat ut dux hujus viæ et status esset ipsum Dei Verbum jam incarnatum. Nam, licet etiam veteres per fidem in eum aspicerent, et ita eum imitari potuerint, juxta illud quod de Moyse scribit Paulus, ad Hebr. 11: *Majoris divitias aestimans thesauro Ægyptiorum improprium Christi*, nihilominus non habebant tam expressam cognitionem vitæ, et morum futurorum in Christo, nec experimentalem earum rerum cognitionem. Et præterea, licet cognitio illa in uno vel altero fuerit sufficiens, et ideo ipsa imitatio et perfectio etiam in aliquibus esse potuerit, tamen communiter ac regulariter non erat generalis illa tam distincta cognitio, et ideo nec perfectio ipsa quoad statum publicum, et omnibus propositum, potuit aut debuit esse illo tempore in eo gradu et modo quo nunc est.

7. *Secunda pars veræ sententiæ propositæ ostenditur, et satisficit argumentis contrariæ opinionis. — Explicatur locus Isaie et Sapientiæ. — Tandem ex duabus partibus quas nostra habet assertio, prior affirmans, quæ ad*

tempus legis gratiæ pertinet, in sequentibus demonstranda est, quamvis ex dictis in libris præcedentibus et ex usu ipso satis per se sit evidens. Altera vero pars, quæ partim affirmans etiam est, partim negans, quoad affirmantem partem sufficienter probatur rationibus in principio propositis; quoad partem vero negantem explicanda a nobis est, atque ita rationibus alterius sententiæ, quatenus nostræ repugnare possunt, satisfaciendum. Primum igitur negare non possumus quin aliqui ex veteribus Sanctis fuerint virgines, ut de Elia, Eliseo, ac filiis Prophetarum affirmat expresse Hieronymus supra, et de illis et aliis Ignatius, Ambrosius et Damas., quos cum aliis retuli in 2 tom. tertiæ partis, disp. 6, sect. 3, ubi etiam dixi, licet hi virginitatem servaverint, incertum tamen esse an per votum illam Deo consecraverint; nam de hac re nulla mentio vel significatio in Scriptura fit. Nec ex eo solum quod voti sanctitatem et perfectionem agnoscebant, sufficiens conjectura sumitur, ut dicamus illos virginitatem seu castitatem vovisse; tum quia virginitas non erat in communi observantia illius temporis, nec in lege consuebatur, sed potius videbatur commendari fecunditas; et ideo fortasse licet illam servarent, quamdiu aliud Deo placere eis non constabat, non tamen in perpetuum promittere audent sine speciali Dei revelatione. Sic enim etiam de Beatissima Virgine et Josepho multi Patres sentiunt non vovisse virginitatem sine speciali Dei revelatione, vel Spiritus Sancti instinctu ei æquivalente. Tum etiam quia, licet vota de singularibus actionibus, et præsertim de sacrificiis et oblationibus, essent tunc in usu, tamen vota de rebus perpetuis, et quæ varios ac difficiles poterant habere eventus, non fiebant eo tempore, quia superabant perfectionem illius status, et ideo fieri potuit ut etiam viri sancti talia vota non emitterent. Nec ex locis illis Isaie aut Sapientiæ aliquid sufficienter probatur; nam, licet admittamus ibi esse sermonem de Eunuchis spiritualibus per votum castitatis, non est tamen necesse ut illa verba ad mores vel homines illius temporis referantur. Sed Isaia prophetice loquitur de his, quæ in adventu Messie futura erant in Ecclesia, et ita verba ejus continent vaticinium in nova lege impletum, ut significavit Bellarm., lib. 2 de Monach., c. 9, ubi cum Hieronymo eodem modo intelligit testimonium Sapientiæ. Videtur autem in illo loco generalem sermonem esse de omnibus justis castitatem custodientibus, sequæ ab omni toro maculato ser-

vantibus, sive ex voto, sive sine voto, sive in hoc, sive in illo tempore.

8. *Votum paupertatis non fuit in usu tempore legis veteris. — Hinc constat multo minus ostendi posse votum paupertatis fuisse in usu tempore legis veteris, nullum enim talis voti ibi vestigium invenitur. Imo et de usu paupertatis voluntariæ rarissima sunt indicia in una vel alia persona, de quibus etiam incertum est quem modum vel gradum paupertatis servaverint. Esto enim Elias paupertatem amaverit quoad usum paucarum rerum, quis affirmare poterit nullius habuisse dominium, vel, quod difficilius est, nec licite habere potuisse? Imo, si illius historiam attente legamus, 3 Reg. 17 invenimus ipsum non coepisse voluntariam paupertatem profiteri, donec illi præcepit Deus: *Recede hinc, et vade contra Orientem*, etc., *ubi de torrente bibes, corvisque præcepi ut pascant te ibi*; et infra: *Surge, et vade in Sarephtha Sidæorum, et manebis ibi, præcepi enim ibi mulieri viduæ ut pascat te*. Ex quibus verbis potius possumus conjectare, prius habuisse Elam bona ex quibus aleretur, ideo enim videtur a Deo præventus et admonitus, unde esset sustentandus, ne de ea re esset sollicitus, nec de ejus paupertate plura in Scriptura leguntur. Nec etiam de paupertate Elisei, præter id quod 4 Reg. 4 legimus, cum frequenter transiret per Sunam, solitum fuisse divertere ad quamdam feminam, ut hospitio reciperetur et aleretur, quod est indicium paupertatis ejus, licet non sufficiens, nam ibidem de muliere dicitur: *Quæ tenuit eum ut comederet panem*; et inferius, eod. cap., dicitur tempore famis filios Prophetarum habitasse coram eo in Galgala, ipsumque præcepisse uni de pueris suis: *Pone ollam grandem, et coque pulmentum pro filiis Prophetarum*. Unde colligi potest ipsum habuisse aliqua bona, cum tempore famis abundanter posset alere filios Prophetarum, quamvis etiam pulmentum illud potuerit esse vile, et eleemosynis comparatum. Itaque nihil certi de modo paupertatis ejus, vel sociorum, seu eorum qui filii Prophetarum appellantur, affirmare possumus.*

9. *Similiter obedientiæ votum non fuit in usu tempore legis veteris, ut patet in Eliseo. — Præterea de usu, multoque minus de voto obedientiæ vestigium sufficiens non invenimus in Elia; de Eliseo solum legimus ministrasse Eliæ, fuisseque discipulum ejus, unde fit consequens ut illi obsequens fuerit; quod autem vel eam obedientiam voto consecraverit, vel*

intuitu status religiosi id fecerit, affirmare non possumus, quia in Scriptura nullum invenimus hujus rei indicium. Solum enim 3 Reg. 19 dixit Dominus Eliæ: *Eliseum, filium Saphat, unges Prophetam pro te*. In fine vero illius capitis significatur Eliseum, relictis patre et matre, et rebus quas habebat, secutum fuisse Eliam. Ex quo optime colligimus præcessisse tunc quamdam figuram et adumbrationem status religiosi; quod autem Eliseus fuerit secutus Eliam cum voto obedientiæ, et cum tali renunciatione rerum omnium, ut nihil proprium habere liceret, nec usum rei aliqujus sine facultate Eliæ, neque in Scriptura habet fundamentum, neque id, nisi mere voluntarie, affirmare possumus; potiusque ex auctoritate negativa possumus contrarium conjectare, quia rem tanti momenti Scriptura non tacuisset, vel saltem indicasset.

10. *Filii Prophetarum obedientiam sub Eliseo habuerunt, sed non cœverunt. — De filiis autem Prophetarum, quidam colligunt professionem quamdam obedientiæ, ex eo quod 4 Reg. 2 legitur, postquam raptus est Elias, et Eliseus, recepto ejus pallio, reversus est, et diviso Jordane transivit, cognovisse filios Prophetarum, requievisse spiritum Eliæ super Eliseum; unde ait Scriptura: *Et venientes in occursum ejus, adoraverunt eum proni in terram*; ac si tacite dicerent se ei obedientiam præstare, quam antea Eliæ tribuere soliti erant. At hoc non habet sufficiens fundamentum in textu, nec consonat verbis sequentibus: *Dixeruntque ei: Ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri*, etc. Igitur ex prioribus verbis nihil aliud colligi potest, nisi recognovisse illum ut sanctum virum, et specialiter afflatum spiritu Dei, et ideo desiderasse illum consolari, et juvare in eo quod possent, ut indicant posteriora verba.*

11. *Vivebant sub Eliseo veluti in quadam congregatione. — Magis colligi potest modus congregationis et subordinationis religiosæ inter Eliseum et illos filios Prophetarum, ex verbis 4 Reg. 6: *Dixerunt filii Prophetarum ad Eliseum: Ecce locus, in quo habitamus coram te, angustus est nobis, eamus usque ad Jordanem, et tollant singuli de sylva materias singulas, ut ædificemus nobis ibi locum ad habitandum: qui dixit: Ite*, etc. Et quidem hæc verba manifeste indicant habitasse filios illos Prophetarum cum Eliseo in una societate, seu collegio, eumque ut dominum et superiorem solitos esse recognoscere. Quis autem fuerit ille modus congregationis, non satis constat,*